

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет політичних наук

Кафедра соціології і політології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Іщенко Н.М.

“ ___ ” _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ І СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО»

Спеціальність 221 Стоматологія

Розробник	Броннікова Л. В.	_____
Завідувач кафедри розробника	Морозова О. С.	_____
Завідувач кафедри спеціальності		
221 Стоматологія	Черно В. С.	_____
Гарант освітньої програми	Черно В. С.	_____
221 Стоматологія		
Начальник НМВ	Алексеева А. О.	_____

Миколаїв – 2022 рік

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Філософія і суспільствознавство	
Галузь знань	22 Охорона здоров'я	
Спеціальність	221 Стоматологія	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Стоматологія	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	1	
Навчальний рік	2022-2023	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	1	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	16	
	16	
	58	
Відсоток аудиторного навантаження	36%	
Мова викладання	українська	
Форма підсумкового контролю	Залік	

Розділ 2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Курс «Філософія і суспільствознавство» належить до циклу світоглядних дисциплін загальноосвітнього характеру та є нормативним на рівні бакалаврської підготовки студентів вищого навчального закладу.

Мета навчального курсу: надання знань з філософії та суспільствознавства як світогляду людини, або сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини до цього світу, розуміння онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття.

Курс «Філософія і суспільствознавство» як фундаментальна дисципліна, яка формує у студента світоглядні позиції і універсальну методологію пізнання та діяльності, ставить перед собою наступні завдання:

- забезпечити засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності;

- ознайомити із наявними філософськими концепціями;
- розкрити поліфонізм та плюралізм філософського мислення;
- створити умови для формування світоглядно-методологічної культури студентів;
- ознайомити з історією філософської думки, з досягненнями сучасної філософії та суспільних наук;
- сприяти формуванню у студентів здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ соціокультурного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань теоретичного і практичного характеру в професійній сфері та особистісному життєвому просторі.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на формування компетентностей:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК-13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-16. Здатність до вибору стратегії спілкування.

ЗК-18. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

2.2. Очікувані результати навчання

В результаті вивчення курсу студенти мають знати:

- специфіку та структуру філософського знання; основне коло проблем філософії та суспільних наук;
- основний зміст розділів філософії (онтології, гносеології, соціальної філософії, антропології, тощо);
- основні типи філософських концепцій і стилів мислення;
- визначення і основні риси громадянського суспільства;

- способи пізнання світу, функціонування знання у сучасному суспільстві;
- принципи ліберальної демократії та їх застосування;
- умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, культури.

Крім того, студенти мають набути таких навичок як:

- обґрунтувати свою світоглядну і громадянську позицію;
- використовувати отримані знання при вирішенні професійних задач;
- розуміти і об'єктивно оцінювати досягнення і феномени культури і цивілізації;
- мислити на теоретичному рівні, володіти методами пізнання, творчої діяльності;
- бути здатними до діалогу як способу вирішення соціальних, етичних, правових проблем.

Відповідно до освітньої програми, очікувані **результати навчання** включають вміння:

ПРН 14. Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.

ПРН 15. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.

ПРН 16. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

ПРН 17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 18. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

ПРН 19. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ПРН 20. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

3.1 Денна форма навчання для спеціальності 081

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота
1	Філософія як специфічний тип знання.	2	2	7
2	Філософія стародавнього світу.	2	2	7
3	Філософія 5-18 ст.	2	2	7

4	Філософія 19- початок 21 ст.	2	2	7
5	Проблеми онтології та феноменології.	2	2	8
6	Проблеми гносеології і антропології	2	2	8
7	Основи суспільствознавства	2	2	7
8	Громадянське суспільство	2	2	7
Всього за курсом		16	16	58

Розділ 4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№ лекції	Кількість годин	Тема лекції	Ключові питання, які розглядаються
Лекція 1	2	Філософія як специфічний тип знання	Філософія та світогляд. Світогляд як форма самоусвідомлення людини. Основні риси світогляду. Світогляд як світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння. Історичні типи світогляду: міф, релігія, науковий світогляд, філософський світогляд. Особливості та функції міфу. Суспільно-історична природа релігії, її соціальні та гносеологічні функції. Ідея Бога. Взаємозв'язок і розвиток міфології, релігії та філософії. Зародження філософської думки. Предмет філософії. Філософія як дослідження світоглядних проблем засобами раціонального мислення.
Лекція 2	2	Філософія стародавнього світу.	Культурно-історичні передумови виникнення філософії. Своєрідність філософії Стародавньої Індії та Китаю. Веди. Упанішади. Брахманізм. Буддизм. Основні школи філософії індуїзму. Місце передфілософії у духовній культурі Стародавнього Китаю. П'ятикнижжя.

			<p>Конфуціанство. Даосизм.</p> <p>Причини виникнення філософії у Стародавній Греції. Досократівська філософія, її універсалістські орієнтації (Мілетська школа, Геракліт, Піфагореїзм). Криза унітарності мислення (Елейська школа). Пліуралістична тенденція філософського освоєння світу – Емпедокл, Анаксагор, Демокріт. Класична філософія – софісти, Сократ, Платон, сократичні школи, Аристотель. Криза класичної античної філософії. Філософія еллінізму (епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм).</p>
Лекція 3	2	Філософія 5-18 ст.	<p>Філософія середньовіччя (К. Тертуліан, А. Августин, Ф. Аквінський, П. Абеляр, Р. Бекон, Д. Скотт). Суперечка про природу загальних понять: реалізм і номіналізм. Особливості середньовічної схоластики. Релігійний характер філософської думки. Ідея Бога. Природа і людина як творення Бога. Філософія Фоми Аквінського.</p> <p>Філософія Відродження (Л. Валла, М. Кузанський, Дж. Бруно, М. Монтень). Характерні риси епохи, їхнє відображення у філософській думці. Антропоцентристський, гуманістичний характер філософії епохи Відродження. Натурфілософія, пантеїзм. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту – М.Коперник, Г.Галілей.</p> <p>Філософія Нового часу. Проблема методу пізнання. Філософське обґрунтування нової картини світу (Ф.Бекон, Р.Декарт, Б.Спіноза, Г.Лейбніц, Дж.Локк, Дж.Берклі, Д.Юм). Механістичний характер філософії XVIII ст. Поняття субстанції у філософії Нового часу.</p> <p>Проблема людини у філософії Просвітництва (Ш.Л.Монтеск'є, Вольтер, Ж-Ж. Руссо). Французький матеріалізм, його розуміння людини і суспільства (Ж. Ламетрі, К.-А. Гельвецій, П. Гольбах, Д. Дідро).</p>
Лекція 4	2	Філософія 19- поч.21 ст.	<p>Класична німецька філософія. І.Кант - теоретична і практична філософія. Філософія людського „Я” (І.Фіхте). Філософія Ф. Шеллінга. Філософія абсолютної ідеї Г.Гегеля. Діалектична логіка Г.Гегеля. Філософські погляди Л.Фейєрбаха.</p>

			<p>Становлення і розвиток марксизму. Проблеми людини, суспільства, розуміння історичного процесу. Філософія К.Маркса і сучасність.</p> <p>Виникнення та розвиток некласичної філософії.</p> <p>Філософія XIX ст. Перегляд класичної моделі світорозуміння. Програма радикального оновлення філософії – позитивізм, філософія життя. Відкриття несвідомих поривів життя (А. Бергсон, Ф. Ніцше, А. Шопенгауер). Відмова від суб'єкт-об'єктної дихотомії буття. Світ як тривалість.</p> <p>Філософія XX ст. Екзистенціалізм. Філософська антропологія. Персоналізм. Неотомізм. Неофрейдизм.</p> <p>Філософія постмодернізму.</p>
Лекція 5	2	Проблеми онтології та феноменології.	<p>Категорія буття, її смисл і специфіка. Буття як реальність і абстракція. Людина в бутті. Філософські концепції буття. Форми буття. Буття і час. Буття і простір.</p> <p>Типи онтології: реалізм (матеріалізм), ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм.</p> <p>Духовний вимір людського буття. Знаково-символічна форма буття духу. Проблема ідеального. Природничі та соціально-історичні засади свідомості. Самосвідомість. Рефлексія, розум, інтелект, мислення. Мислення і мова, мовний символізм буття.</p> <p>Свідомість і людська життєдіяльність. Сфери свідомості: пізнавальна, емоційна, мотиваційно-вольова. Рівні психічного життя людини: несвідоме, підсвідоме, надсвідоме.</p>
Лекція 6	2	Проблеми гносеології і антропології	<p>Категорії «об'єкт» і «суб'єкт». Об'єкт-суб'єктна і суб'єкт-суб'єктна пізнавальна ситуація. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне пізнання. Пізнання і творчість.</p> <p>Проблема істини. Істина і хибність. Істина і вірогідність. Критерії істини. Знання і мудрість. Рівні пізнання: віра, гадка, дискурсивне знання, мудрість. Сучасна методологія пізнання. Універсально-об'єктивістська методологія. Діалектика. Типи екзистенційної методології (феноменологія, герменевтика). Методологія пізнання як форма організації оптимально ефективної</p>

			<p>діяльності людини. Специфіка людського буття. Буття людини як реальний процес її існування. Буттєвість, свобода і творчість – сутнісні характеристики людини. Свобода, вибір, відповідальність – сутнісні засоби реалізації творчої життєдіяльності людини. Антропосоціогенез. Проблема людського начала. Філософська проблема взаємовідношення душі і тіла людини. Основоположні феномени людського буття: любов, творчість, щастя, віра, праця, гра.</p> <p>Тема життя і смерті у філософії. Конечність індивідуального існування людини. Сенс життя людини і людства. Соціальне буття людини як єдність індивідуального і суспільного буття.</p>
Лекція 7	2	Основи суспільствознавства	<p>Основні підходи до розуміння суспільства. Феномен соціального. Соціум як історичний процес. Предметність, діяльність, спілкування – форми існування соціуму.</p> <p>Суспільство як система. Суспільство і природа. Географічне середовище і його роль в житті суспільства. Демографічні чинники суспільного розвитку. Основні сфери життєдіяльності суспільства та їх специфіка.</p> <p>Поняття соціальної структури суспільства. Соціальна група. Соціальна структура традиційного, індустріального і інформаційного суспільства. Соціальна мобільність і соціальна стратифікація. Теорії соціального конфлікту (К. Маркс, Р. Дарендорф). Багатозначність феномену культури. Культура як спосіб буття людини.</p> <p>Типологія культур. Культура і цивілізація. Суперечності розвитку культури інформаційного суспільства.</p>
Лекція 8	2	Громадянське суспільство	<p>Політика як регулятивний механізм функціонування та розвитку соціуму. Політичні відносини та інститути. Держава як елемент політичної системи. Філософія історії. Проблема сенсу історії. Проекти світової історії. Зміст формаційного та цивілізаційного підходів до аналізу історичного процесу.</p> <p>Людина як суб'єкт історичного процесу. Народ та особистість в історії.</p>

4.2. Плани семінарських занять

№ Семінару	Кількість годин	Тема семінару	Ключові питання, які розглядаються
Семінар 1	2	Філософія як специфічний тип знання	<p>1. Поняття світогляду. Світогляд як спосіб духовно-практичного освоєння дійсності.</p> <p>2. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія.</p> <p>3. Особливості філософського світогляду.</p> <p>4. Філософія в системі культури. Основні функції філософії.</p>
Семінар 2	2	Філософія стародавнього світу.	<p>1. Передфілософія Стародавньої Індії.</p> <p>2. Передфілософія Стародавнього Китаю.</p> <p>3. Причини виникнення філософії у Стародавній Греції.</p> <p>4. Досократівська філософія.</p> <p>5. Антична класика: філософія Сократа, Платона, Аристотеля.</p>
Семінар 3	2	Філософія 5-18 ст.	<p>Загальні риси філософської думки європейського середньовіччя.</p> <p>2. Патристика.</p> <p>3. Схоластика.</p> <p>4. Загальні риси філософської думки епохи Відродження.</p> <p>5. Натурфілософія епохи Відродження.</p> <p>6. Проблема методу пізнання у філософії 17 ст.</p> <p>7. Соціально-політичні вчення у філософії Нового часу: теорія суспільного договору Т. Гоббса, концепція прав людини Д. Локка.</p>
Семінар 4	2	Філософія 19-поч. 21 ст.	<p>1. Філософське вчення І. Канта.</p> <p>2. Філософська система та метод Г. Гегеля.</p> <p>3. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.</p>

			<p>4. Основні філософські ідеї К. Маркса.</p> <p>5. Вплив марксизму на світову суспільну думку та соціальну практику.</p> <p>6. Філософія життя.</p> <p>7. Позитивізм та його різновиди.</p> <p>8. Екзистенціалізм.</p> <p>9. Сучасна релігійна філософія.</p> <p>10. Герменевтика.</p> <p>11. Філософія постмодернізму.</p>
Семінар 5	2	Проблеми онтології та феноменології.	<p>1. Проблема буття в історії філософії.</p> <p>2. Форми буття.</p> <p>3. Буття і час. Буття і простір.</p> <p>4. Типи онтології.</p> <p>5. Свідомість, мислення, мова.</p>
Семінар 6	2	Проблеми гносеології і антропології	<p>1. Проблема пізнання у філософії. Структура процесу пізнання.</p> <p>2. Проблема методу пізнання у філософії. Філософські закони і категорії, їх зміст та роль в процесі пізнання.</p> <p>3. Наукове пізнання, його рівні, форми та методи.</p> <p>4. Проблема істини в філософії. Критерії істини.</p> <p>5. Образ людини в історії філософії.</p> <p>6. Проблема походження людини.</p> <p>7. Проблема життя і смерті у філософії. Сенс життя людини.</p>
Семінар 7	2	Основи суспільствознавства	<p>1. Суспільство як об'єкт філософського аналізу.</p> <p>2. Основні джерела суспільного розвитку.</p> <p>3. Основні сфери життєдіяльності суспільства та їх специфіка.</p> <p>4. Соціальна структура.</p> <p>5. Основні підходи до розуміння історичного процесу. Проблема періодизації історії суспільства.</p> <p>6. Суспільний прогрес та його критерії.</p>
Семінар 8	2	Громадянське	<p>1. Політика як соціальне явище, її</p>

		суспільство	специфіка та роль у суспільному житті. 2.Держава: походження, сутність, функції. 3.Громадянське суспільство: визначення, основні характеристики 4.Зміст ліберальної демократії. Демократичні функції громадянського суспільства.
--	--	-------------	--

4.3. Завдання для самостійної роботи студентів

4.3.1 Підготовка повідомлення

Формою самостійної роботи з курсу «Філософія і суспільствознавство» є підготовка повідомлення за темою семінарського заняття.

Теми повідомлення :

Життя Конфуція.

Життя Будди.

Вчення про атоми Демокріта.

Вчення про державу Платона.

Піфагор та його школа.

Порівняльний аналіз політичного вчення Т. Гобса та Дж. Локка.

Теодицея Г. Ляйбніца.

Філософія Ф. Шеллінга.

Філософія Г. Фіхте.

Філософія А. Шопенгауера.

Філософія життя В. Дільтей.

Філософія життя Ф. Ніцше.

Філософія С. К'єркегора.

Філософія Р. Декарта.

Антропологічне вчення Г.С. Сковороди.

Філософські погляди Ф. Прокоповича.

Буття та небуття: ревізія отології у філософії М. Гайдеггера.

Проблема взаємовідношення свідомого і позасвідомого у вченні З.Фрейда.

Концепція колективного позасвідомого у філософії К.Г.Юнга.

Концепція неосферогенезу В.І. Вернадського.

Завдання для самостійної роботи :

- 1.Світогляд сучасного лікаря: міфи, очікування, реальність?
2. Міфологія і міфологічність у сучасному світі.
3. Лікарі-філософи в історії медицини та філософії.
4. Плюралізм філософії: необхідність чи випадковість?
- 5.Філософія як самосвідомість історичної епохи.
6. Цінності у діяльності лікаря.
7. Релігія та сучасність.

8. Філософія та мистецтво.
9. Філософія і наука.
10. Зв'язок стародавніх філософсько-релігійних вчень Сходу з медициною.
11. Взаємозв'язки античної філософії та медицини.
12. Філософія неоплатонізму.
13. Елліністична філософія про щастя людини та шляхи його досягнення.
14. Розвиток діалектики в працях М. Кузанського.
15. Ідеї Реформації та їх вплив на розвиток капіталістичних відносин.
16. Пантеїзм у філософії Відродження.
17. Людина як «вінець творіння»: художній гуманізм у мистецтві Ренесансу.
18. Кордоцентризм в українській філософії.
19. Філософи «української ідеї».
20. Специфіка людського буття.

Розділ 5. Підсумковий контроль

5.1. Питання до заліку

1. Світогляд: поняття, структура, історичні форми.
2. Світогляд і філософія. Специфічні риси філософського мислення.
3. Предмет філософії. Основні функції філософії.
4. Передфілософія Стародавньої Індії
5. Передфілософія Стародавнього Китаю
6. Виникнення філософії у Стародавній Греції. Досократівський період.
7. Антична класика: Сократ, Платон, Арістотель.
8. Філософія європейського середньовіччя.
9. Філософія епохи Відродження.
10. Філософія Нового часу.
11. Філософія епохи Просвітництва.
12. Основні ідеї німецької класичної філософії.
13. Філософські погляди К. Маркса, їх вплив на світову філософію та соціальну практику.
14. Некласична філософія ХІХ ст.
15. Некласична філософія ХХ ст.
16. Філософській постмодернізм.
17. Розвиток філософської думки в Україні.
18. Філософія Г. Сковороди.
19. Пізнання як філософська проблема. Об'єкт і суб'єкт пізнання.
20. Діалектика як філософська концепція розвитку.
21. Проблема походження людини. Основні концепції антропогенезу.
22. Людина як предмет філософського аналізу. Сутність людини.
23. Свідомість, мислення, мова. Роль мови у розвитку суспільства та людської культури.
24. Тілесні, душевні та духовні засади особистості.
25. Людина як індивід, індивідуальність, особистість.
26. Основоположні феномени людського буття: любов, творчість, щастя, віра, праця, гра.

27. Тема життя і смерті у філософії.
28. Сенс життя людини і людства.
29. Цінності як ядро духовного світу людини. Типи цінностей.
30. Філософія і наука. Генезис науки та основні етапи її розвитку.
31. Наука і техніка як соціокультурні феномени.
32. Місце науки в життєдіяльності суспільств.
33. Особливості сучасної науки.
34. Сучасна НТР, її вплив на розвиток суспільства та людини.
35. Глобальні проблеми людства: зміст, причини виникнення, шляхи подолання.
36. Обов'язки громадян у демократичному суспільстві.
37. Процеси глобалізації в сучасному світі.
38. Криза сучасної цивілізації та шляхи виходу з неї.
39. Основні підходи до розуміння сутності суспільства.
40. Основні сфери суспільного життя та їх особливості.
41. Суспільство і природа: взаємодія, суперечності, перспективи.
42. Екологічні проблеми сучасності.
43. Географічне середовище як чинник суспільного розвитку.
44. Народонаселення як передумова та суб'єкт історичного процесу.
45. Матеріальне виробництво як основа суспільного розвитку.
46. Духовна сфера життя суспільства.
47. Соціальна структура та її різновиди.
48. Політика як соціальне явище, її специфіка та роль у суспільному житті.
49. Держава: походження, сутність, функції.
50. Свобода і відповідальність людини у сучасному світі.
51. Громадянське суспільство: визначення, основні характеристики.
52. Формаційний підхід до аналізу історичного процесу.
53. Цивілізаційний підхід до аналізу історичного процесу.
54. Смісл та спрямованість історичного процесу.
55. Права людини та їх різновиди.
56. Людина як суб'єкт історичного процесу. Народ та особистість в історії.
57. Особливості інформаційного суспільства.
58. Суспільний прогрес та його критерії.
59. Механізми захисту прав людини в Україні.
60. Зміст ліберальної демократії. Демократичні функції громадянського суспільства.

5.2 Зразок «нульового» варіанту залікового білету

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет ім. П. Могили

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я

Спеціальність 221 Стоматологія

Навчальна дисципліна

ФІЛОСОФІЯ І СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО

Варіант №0

1. Філософія епохи Просвітництва. (40 балів).
2. Механізми захисту прав людини в Україні. (40 балів).

Затверджено на засіданні кафедри соціології та політології. Протокол № ____ від « ____ » 20__ року.

Завідувач кафедри
Підготувала

О.С.Морозова
Л.В.Броннікова

Розділ 6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

6.1. Система оцінювання роботи студентів

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на заліку/іспиті згідно розкладу сесії.

У відповідності до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни застосовується наступна система оцінювання роботи студентів.

Оцінювання для студентів цієї спеціальності проводиться за 200-бальною шкалою. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати при вивченні дисципліни, становить 200 балів, мінімальна – 120 балів.

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1.	Опитування та виступи на групових заняттях (передбачено 9 відповідей)	9 x 8б. = 72б.	Протягом семестру
2.	Самостійна робота	30	Протягом семестру
3.	Повідомлення (виступ на занятті)	18	Протягом семестру
4.	Залік	80	Сесія
	Всього	200	

6.2. Критерії оцінювання

Опитування на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацювати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 9 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 9 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 7 балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

Оцінка 4-5 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Оцінка 3-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Підготовка і виступ з повідомленням.

Критеріями оцінювання повідомлення виступають:

- якісна підготовка матеріалів згідно теми виступу,
- виклад матеріалів зрозумілою для аудиторії мовою,
- самостійні висновки, повнота розкриття теми повідомлення.

Максимальна оцінка – 18 б. (порушення однієї з умов – зменшення оцінки на 5 б.).

18 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи.

10 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

5 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Самостійна письмова робота :

30 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи.

25 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності.

15 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

5 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

1. Рекомендовані джерела інформації

1.1. Основні джерела:

1. Афанасенко В. С., Горлач М. І., Данильян О.Г., Дзьобань О.П., Квіткін П.В. Соціальна філософія: підруч. для вищої шк.. – Х.: Прапор, 2011. – 679 с.

2. Батурин В. Філософія. Учебник – М.: Юнити-Дана, 2016. – 512 с.

3. Волович В.И., Горлач Н.И., Головченко Г.Т., Губерский Л.В., Кремень В.Г. История философии: Учебник для высшей школы. – Х.: Консум, 2002. – 752 с.

4. Гатальська С.М. Філософія культури: Підручник для студ. вищих навч. закл. – К.: Либідь, 2010. – 328 с.

5. Губин В. Філософія. Учебник. – М.: Проспект, 2016. – 336 с.

6. Історія української філософії: Підручник для студ. вищих закладів освіти. – К.: Академвидав, 2010. – 624 с.

7. Кремінь В.П., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум: підручник. – К.: Книга. 2009 – 432 с.

8. Лешкевич Т., Катаева О. Філософія права. Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. – М.: Юрайт, 2016. – 394 с.

9. Марков Б. В. Філософія [Текст] : для бакалавров и специалистов : учебник / Б. В. Марков. – С.-Пб. : Питер, 2013. – 426 с.

10. Матяш Т., Жаров Л., Несмеянов Е. Філософія. Учебник. – Феникс, – 2014. – 512 с.

11. Нерсесянц В.С. Філософія права. – М.: ИНФРА-НОРМА, 2008.– 286 с.

12. Новітня філософія науки: підруч. для студ. філос. фак. ун-тів і

аспірантів (для склад, канд. іспиту з філос. та філос. науки) / І.С. Добронравова, Т. М. Білоус, О.В. Комар - К.: Логос, 2009. - 244 с.

13. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: підручник. – 3. вид., випр., доп. – К.: Академвидав, 2011. – 592 с. Шифр Ю/П776

14. Причепій Є.М. Філософія: підручник /Є.М. Причепій, А.М.Черній, Л. А.Чекаль. – 4 вид., випр. – К.: Академвидав, 2015. – 592с.

15. Філософія історії: підручник /О.А. Габрієлян., І.І. Кальной – К.: Академвидав, 2011. – 213 с.

16. Філософія: Підручник / Бичко І.В., Бойченко І.В., Табачковський В.Г. та ін. – К.: Либідь, 2010. – 408 с. Шифр Ю/Ф561

17. Філософія як історія філософії: підручник / За ред. В.І.Ярошевича. – К.: Центр учбов. л-ри, 2012 – 648 с.

18. Філософія [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Л. В. Губерський та ін. ; за ред. Л.В. Губерського]. – Х. : Фоліо, 2013. – 509 с.

19. Щерба С. П. Філософія [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, О. А. Заглада ; за ред. д-ра філос. наук, проф. С. П. Щерби. - Житомир : Полісся, 2012. - 547 с.

20. Философия. Учебник / Ред.: Губин В., Сидорина Т. - М.: Геотар-Медиа, 2016. - 816 с.

21. Философия. Учебник / Ред.: Зотов А., Миронов В., Разин А. – М.: Проспект, 2016. – 670 с.

22. Философия: Учебник / Под ред. А.Н. Чумакова. - М.: Вузовский учебник: НИЦ ИНФРА-М, 2014. - 432 с.

23. Хрусталева Ю. Философия (метафизические начала креативного мышления). Учебник – М.: ГЕОТАР-Медиа, 2015. – 384 с.

5.2. Навчальні посібники:

24. Андрущенко В.П. Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. – К.: «Генеза», 2003. – 368 с.

25. Арличев А. Онтология и теория познания Учебное пособие. – М.: Либроком. – 2016. – 226 с.

26. Биданов В., Вознякевич Е., Добпроштан В и др. Философия (курс лекций) / Ред.: Левин Г. – М.: Петрополис, 2015. – 356 с.

27. Бондаревич І.М. Філософія [Текст] : навч. посіб. / І. М. Бондаревич. – К. : Алерта, 2013. – 239 с.

28. Введение в политическую философию. 2-е изд / Гаджиев К.С. – М.: Логос. – 2010. – 336 с.

29. Вовк В.М., Петрова Г.М., Черней В.В. Історія філософії: опорний конспект: К.: Атіка, 2012. – 275 с.

30. Головащенко І. О. Філософія [Текст] : навч. посіб. / І. О. Головащенко. - Вінниця : ВНТУ, 2016. - 200 с.

31. Губар О.М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: навч. посібник. К.: Центр учбов. л-ри, 2012 – 416 с. Шифр Ю/Г-93

32. Губерський Л.В., Надольний І.Ф., Андрущенко В.П., Розумний В.П., Бойченко В.П. Філософія: Навч. посібник / І.Ф. Надольний (ред.). – 5 вид., випр. і доп. – К.: Вікар, 2005. – 456 с. Шифр Ю/Ф561

33. Довгань А. О. Філософія [Текст] : лекц. курс для аспірантів техн. спец. (конспект. виклад) / А. О. Довгань ; Терноп. нац. техн. ун-т ім. Івана Пулюя. - Тернопіль : ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2015 . Ч. 1. - 2015. - 183 с.
34. Иконникова Г.И., Ляшенко В.П. Основы философии права. – М.: Весь мир, 2001. – 256 с.
35. Історія світової та української філософії: навчально-методичний посібник: для студентів усіх спеціальностей і форм навчання / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України” ; [уклад. О. П. Бойко]. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2015. – 121 с.
36. Канке В. Современная философия. – М.: Омега-Л. – 2015. – 336 с.
37. Касьян В.І. Філософія: відповіді на питання екзаменаційних білетів: навч. посіб. — 8-те вид., випр. і доп. — К.: Знання, 2015. — 354с.
38. Качуровський М.О., Наумкіна О.А., Цикін В.О. Синергетика: нове мислення: Навч. посіб. – Суми: Сум. держ. пед. ун-т ім. А.С.Макаренка, 2004. – 127 с.
39. Кисляков В. П. Вступ до філософії науки: навч. посіб. / В. П. Кисляков, О. М. Дрожанова, О. П. Ступак ; за наук. ред. О. М. Дубового ; Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. - Миколаїв : Вид-во НУК, 2011. - 124 с.
40. Конотоп Л.Г., Проценко Е.Б., Швед З.В. Російська філософія в антропологічному вимірі: Навчальний посібник. - Херсон: ЧП Кальченко, 2009. - 194 с.
41. Лешкевич Т.Г. Основы философии : учеб. пособие. - Изд. 3-е, стер. - Ростов-на-Дону: Феникс, 2015 г. - 315 с.
42. Мальков Б.Н., Торгашев Г.А. Философия для юристов. – Юнити-Дана – 2013. – 447 с.
43. Мисик І. Г. Історія філософії в Україні: навч. посіб. / І. Г. Мисик. – О. : Фенікс, 2011. – 134 с.
44. Онтологія людини: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.В. Лях та ін. – Слов’янськ, 2004. – 230 с.
45. Предборська І. М. Філософія історії [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Предборська, С. О. Ганаба. - Суми : Університетська книга, 2012. - 231 с.
46. Повар А. М., Сулятицька Т. В. Філософія [Текст] : навч.-метод. посіб. / А. М. Повар, Т. В. Сулятицька; ДВНЗ "Кам'янець-Поділ. індустр. коледж", Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. - Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г. [вид.], 2015. - 163 с.
47. Присухін С.І. Філософія: навч. посібник / Державний вищий навчальний заклад “Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана”. – К.: КНЕУ, 2014. – 356 с.
48. Приходько В. В. Основы теоретической философии [Текст] : навч. посіб. / В. В. Приходько ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Київський університет, 2015. - 142 с.
49. Пушонкова О. А. Філософія психоаналізу: навч.-метод. посіб. / О. А. Пушонкова ; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, Навч.-наук. ін-т історії

- і філософії. - Черкаси : Вид. від. ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2011. - 76 с.
50. Руленко А. Философия в схемах и таблицах. Учебное пособие. – М.: Феникс, 2016. - 384 с
51. Стивенсон Джей. Философия / С.В. Зубкова (пер.с англ.). - М.: АСТ; Астрель, 2007.
52. Табачковський В.Г., Булатов М.О., Хамітов Н.В. та ін. Філософія: світ людини. Курс лекцій: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. – К.: Либідь, 2003. – 432 с.
53. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії: Навчальний посібник. – К.: Україна, 2001. – 512 с.
54. Філософія науки та інноваційного розвитку: навч. посіб. / Чекаль Л. А. та ін.; за наук. ред. проф. Л. А. Чекаля. – К.; Ніжин: Лисенко М. М., 2011. – 327 с.
55. Філософія права / За заг. Ред. М.В. Костицького, Б.Ф. Чміля. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 336 с.
56. Філософія права: Навч. посіб. / О.Г.Данільян, Л.Д.Байрачна, С.І.Максимов та ін.; за заг. ред. О.Г.Данільяна. – Харків: Право, 2009. – 208 с.
57. Філософія: навч. посібник для студ. і аспірантів вищих навч. закл. / І.Ф. Надольний (ред.). – 8-ме вид., стер. – К.: Вікар, 2012. – 534 с. Шифр Ю/Ф561
58. Філософія. Посібник для підготовки до іспитів / П.С. Прибутько, Т.В. Кондратюк-Антонова, В.І. Стус – К.: Паливода А.В., 2012. – 184 с.
59. Філософія освіти : навч. пос. \ Чекаль Л.А., Гейко С.М., Горбатюк Т.В. та ін. - К.: НУБіП України, 2014.
60. Философия. Краткий курс. Учебное пособие. – М.: Риппол Класик, Окей книга, 2016. – 160 с.
61. Шиполовская Л., Мамедов А. Философия. Классический курс лекций – М.: Ленанд, 2016. – 312 с.

5.3.Інформаційні ресурси

1. Е-бібліотека «Чтиво» <http://chtyvo.org.ua>
2. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) <http://www.psylib.kiev.ua>
3. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>
4. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>
5. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаніка // <http://www.library.lviv.ua/>
6. Наукова бібліотека ім.В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка // <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
7. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка // <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,

електронні фахові видання // www.nbuv.gov.ua

9. Національна парламентська бібліотека України // <http://www.nplu.org/>

10. Сайт альманаху «Грані» <http://www.grani.org.ua/>

11. Сайт Інституту філософії НАНУ ім. Г.С. Сковороди <https://www.filosof.com.ua>

12. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>

13. Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка // <http://korolenko.kharkov.com/>